

P6_TA-PROV(2006)0026

Padėtis Čečėnijoje po rinkimų ir pilietinė visuomenė Rusijoje

Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Čečėnijoje po rinkimų ir pilietinės visuomenės Rusijoje

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Rusijos Federacijos partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimą¹, kuris įsigaliojo 1997 m. gruodžio 1 d.,
 - atsižvelgdamas į ES ir Rusijos tikslą įgyvendinti keturių „bendrų erdvių“, dėl kurių buvo susitarta 2005 m. gegužės 10 d. vykusiame ES ir Rusijos aukščiausio lygio susitikime, siekį,
 - atsižvelgdamas į savo 2005 m. gegužės 26 d. rezoliuciją dėl ES ir Rusijos santykių²,
 - atsižvelgdamas į savo 2005 m. gruodžio 15 d. rezoliuciją dėl žmogaus teisių Rusijoje ir naujų NVO įstatymų³,
 - atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją ir penkis jos protokolus,
 - atsižvelgdamas į daugelį įtikinamų Rusijos ir tarptautinių NVO pranešimų dėl besitęsiančių sunkių žmogaus teisių pažeidimų Čečėnijoje ir į Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimus su Čečėnija susijusiose bylose,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 103 straipsnio 4 dalį,
- A. kadangi Europos Sąjungai pirmininkavusi Jungtinė Karalystė 2005 m. lapkričio 29 d. palankiai vertino 2005 m. lapkričio 27 d. Rusijos Čečėnijos Respublikoje vykusius parlamento rinkimus ir manė, kad šie rinkimai buvo svarbus žingsnis siekiant plačiau atstovauti įvairioms Čečėnijos visuomenės nuomonėms,
- B. kadangi Komisija teigė, kad tai teikia vilčių ir kad šie pirmieji per aštuonerius metus Čečėnijos parlamento rinkimai vyko be didesnės prievartos, bet atsisakė komentuoti šio balsavimo nešališkumą,
- C. kadangi žmogaus teisių aktyvistai viešame laiške Europos Sąjungai, pasirašytame Rusijos žmogaus teisių gynimo grupės „Memorial“, Tarptautinės Helsinkio žmogaus teisių federacijos, Rusijos ir Čečėnijos draugystės bendrijos ir kitų, įskaitant Paryžiuje įsikūrusią Tarptautinę žmogaus teisių federaciją, apkaltino ES pagražinus tiesą, kadangi ji optimistiškai vertino rinkimus, ir pabrėžė, kad „šis pareiškimas ne tik prieštarauja faktams, kuriuos surinko Rusijos ir tarptautinė žmogaus teisių bendruomenė, ... bet ir verčia abejoti, ar ES iš tiesų gina žmogaus teises, demokratiją ir teisinės valstybės

¹ OL L 327, 1997 11 28, p. 3.

² Priimti tekstai, P6_TA(2005)0207.

³ Priimti tekstai, P6_TA(2005)0534.

principus“,

- D. atkreipia dėmesį į tai, kad „Memorial“ grupė suabejojo oficialiai pateiktu dalyvių skaičiumi (57%) ir tvirtina, kad dalyvavimas rinkimuose buvo daug mažesnis ir kad balsavimo rezultatus iškraipė paplitęs sukčiavimas ir bauginimai,
- E. kadangi Čėčėnijos Respublikoje ir kai kuriais atvejais Šiaurės Kaukazo kaimyniniuose regionuose vis dar rimtai pažeidžiamos žmogaus teisės – vyksta žudymai, kankinimai, dingsta žmonės, imami įkaitai ir nepagrįstai įkalinama,
- F. kadangi Rusijos vyriausybė didžiąją dalį atsakomybės už atsakomuosius teroristinius išpuolius nuo Rusijos federalinių valdžios institucijų perkėlė vietos valdžios institucijoms, bandydama dešimtmetį trunkantį Rusijos ir Čėčėnijos konfliktą paversti Čėčėnijos vidaus konfliktu, kuris, pasak paskutinio bendro Helsinkio federacijos, Tarptautinės žmogaus teisių federacijos, Norvegijos Helsinkio komiteto ir „Memorial“ grupės pranešimo, „padidino kovojančių šalių žiaurumą, civilių baimę ir nesaugumo jausmą“,
- G. kadangi dėl didėjančio pagrobimų, kankinimų ir savavališkų nužudymų Čėčėnijoje skaičiaus per pastaruosius dvejus metus kaltinamos Čėčėnijos sukarintos pajėgos,
- H. kadangi dauguma piktnaudžiavimo atvejų ir žmogaus teisių pažeidimų Čėčėnijoje daugiausia lieka neišaiškinta, o tai sukuria nebaudžiamumo atmosferą, kuri sklinda už Čėčėnijos ir Ingušijos respublikų ribų į kitus Šiaurės Kaukazo regionus, įskaitant Šiaurės Osetiją ir visai neseniai – Kabardino-Balkariją,
- I. kadangi pastaraisiais metais demokratijos padėtis Rusijoje nuolat blogėjo, ypač dėl to, kad vyriausybė didino pagrindinių televizijos ir radijo stočių kontrolę, plito savicenzūra spaudiniuose, buvo uždaromos nepriklausomos žiniasklaidos priemonės, ribojamos teisės rengti viešas demonstracijas, pablogėjo NVO padėtis, įskaitant žmogaus teisių aktyvistų įžeidinėjimo atvejus ir padidėjusią politinę teismų sistemos kontrolę,
- J. pabrėžiant, kad iki šiol ES ir Rusijos konsultacijos žmogaus teisių klausimais neatnešė jokios pastebimos naudos šioje srityje, kuri turėtų būti ES ir Rusijos santykių prioritetas,
- K. kadangi 2005 m. gruodžio 20 d. Europos Žmogaus Teisių Teismas priėmė sprendimą, kuriame nurodyta, kad skundas dėl buvusio sąžiningai išrinkto pasiskelbusios Čėčėnijos Respublikos Ičkerijos parlamento pirmininko Ruslano Alichajijevo dingimo buvo priimtinas; kadangi Čėčėnijos prokuratūros pradėtas tyrimas nedavė jokių rezultatų ir kadangi Rusijos vyriausybė baudžiamosios bylos medžiagą atsisakė perduoti Europos Žmogaus Teisių Teismui,
- L. kadangi 2005 m. gruodžio 13 d. Komisija skyrė 6 000 000 EUR paramą besitęsiančios Šiaurės Kaukazo krizės aukoms paremti, sprendimas, pagal kurį visos ES paramos šiam regionui 2005 m. dydis yra 26 300 000 EUR, ši programa tapo penkta pagal dydį ES humanitarinės pagalbos operacija visame pasaulyje, o ES – didžiausias šio regiono donoras,
- M. kadangi 2005 m. gruodžio 23 ir 27 d. šiek tiek pataisytam įstatymo, kuriuo numatoma apriboti Rusijos nevyriausybių organizacijų veiklą, projektui buvo pritarta abejuose

parlamento rūmuose ir dabar reikia tik prezidento V. Putino parašo, kad jis išsigaliotų,

- N. kadangi 2005 m. gruodžio 28 d. laiške Rusijos užsienio reikalų ministrui Sergejui Lavrovui NVO, įskaitant „Memorial“ grupę, Maskvos Helsinkio grupę ir Maskvos biurą už piliečių teises, pabrėžė, kad daugelis įstatymo projekto aspektų vis dar prieštarauja tarptautinei teisei, Rusijos konstitucijai, Rusijos civiliniam kodeksui ir kitiems Rusijos įstatymams,
- O. kadangi asociacijų laisvė yra pagrindinė žmogaus teisė ir labai svarbi demokratinėje visuomenėje,
- P. labai nerimauja, kad padidėjo rasistinė prievarta Rusijoje,
- Q. kadangi Stanislavo Dmitrijevsčio, kuris buvo apkaltintas savo laikraštyje publikavęs Aslano Maschadovo kreipimąsi dėl taikos Čečėnijoje ir kuriam gresia penkerių metų laisvės atėmimo bausmė, teismo procesas vyko 2006 m. sausio 18 d.,
 1. pakartoja, kad griežtai smerkia visus terorizmo išpuolius Rusijos Federacijoje, kuriems negali būti jokio pateisinimo;
 2. labai nerimauja, kad Tarybai ir Komisijai nepavyko sustabdyti Čečėnijos Respublikoje vykstančių didelių žmogaus teisių pažeidimų, nepaisant to, kad šie pažeidimai vis dar dideliu mastu kartojami abiejų pusių ir nepavyksta pakeisti beveik visiško nebaudžiamumo padėties;
 3. primygtinai ragina Tarybą ir Komisiją prisiminti savo pareigas ir spręsti svarbiausius artimiausioje Europos Sąjungos kaimynystėje kylančius žmogaus teisių klausimus;
 4. primygtinai ragina Tarybą ir Komisiją imtis aktyvios veiklos siekiant užkirsti kelią kitiems žmogaus teisių pažeidimams, pakeisti nebaudžiamumo Čečėnijos Respublikoje atmosferą ir reikalauti *vis-à-vis*, kad Rusijos valdžios įstaigos imtųsi reikiamų priemonių siekdamos užtikrinti, kad Čečėnijos Respublikoje būtų visiškai gerbiamos teisės, kurias užtikrina Europos žmogaus teisių konvencija, kurią yra pasirašiusi Rusija, ir kad visi tie, kurie pažeidžia tas teises, nedelsiant būtų patraukti atsakomybėn nepaisant jų pareigų ar tautybės;
 5. apgailestauja dėl to, kad pasirengimo parlamento rinkimams Čečėnijoje metu ir per rinkimus nepasinaudota tikro politinio ir demokratinio proceso galimybe įtraukti visus Čečėnijos visuomenės sluoksnius;
 6. pakartoja, jog visapusiškai remia teritorinį Rusijos Federacijos vientisumą, tačiau pažymi, kad konflikto Čečėnijoje neįmanoma išspręsti karinėmis priemonėmis, ir ragina pradėti tikrą taikos procesą, kuriuo būtų siekiama derybomis rasti politinį sprendimą ir kuris būtų grindžiamas visų demokratinių Čečėnijos visuomenės subjektų dialogu;
 7. ragina Rusijos valdžios institucijas pakeisti esamą nebaudžiamumo padėtį ir išformuoti sukuriant grupes, apriboti saugumo pajėgų veiksmus ir pavesti civiliams visiškai kontroliuoti armiją;
 8. ragina Tarybą ir valstybes nares politiniuose posėdžiuose, dialogo žmogaus teisių

klausimais metu ir kituose susitikimuose su Rusijos Federacija nuolat kelti Čėčėnijos klausimą siekiant užtikrinti, kad šiuo klausimu nebūtų išvengta dėmesio ir susirūpinimo tarptautiniu mastu;

9. ragina paspartinti ES ir Rusijos konsultacijas dėl žmogaus teisių ir padaryti jas veiksmingesnes, atviras NVO, jei įmanoma, ir tikslingas siekiant sustiprinti šį elementą naujajame partnerystės ir bendradarbiavimo susitarime tam, kad dėl jo būtų deramasi artimoje ateityje;
10. ragina Tarybą ir jai pirmininkaujančią valstybę toliau stengtis padėti Rusijai rasti taikų šio konflikto sprendimą, įskaitant ES pasiūlymą tarpininkauti; pabrėžia, kad ES turi kalbėti vienu balsu ir laikytis sutartų BUSP pozicijų dėl Rusijos;
11. ragina Rusijos Valstybės Dūmą sudaryti tyrimo komitetą siekiant nustatyti, kodėl Čėčėnijos Respublikos teisėsaugos agentūroms nepavyko patraukti atsakomybėn rimtų žmogaus teisių pažeidimų kaltininkų, kuriuos įvardijo ir daugelis žmogaus teisių gynimo grupių; primena, kad dar tik kelios bylos pasiekė teismą ir kad dauguma jų buvo sustabdyta, perduota arba nutraukta;
12. pabrėžia, kad ypač atidžiai reikėtų tirti nusikaltimus prieš žmogaus teisių gynimo aktyvistus, teisininkus, prokurus, teisėjus ir tuos asmenis, kurie kreipėsi į Europos Žmogaus Teisių Teismą, ir prieš jų šeimų narius;
13. todėl ragina Rusijos valdžios institucijas vėl pradėti tyrimus ir generolų majorų Vladimiro Shamanovo ir Yakovo Nedobitko, kurie turėtų būti nuteisti ir vykstant tyrimui atšaukti iš savo pareigų, baudžiamąsias bylas, nes Strasbūro teismas paskelbė, kad jie atsakingi už negailestingą 2000 m. vasario mėn. Čėčėnijos civilių gyventojų bombardavimą Katyr-Jurte;
14. ragina valstybes nares, jei nebaudžiamumo padėtis nepasikeis, vadovaujantis tarptautine teise, esama precedentų teise ir turint Rusijos sutikimą, skatinti Čėčėnijos reikalams įkurti mišrų *ad hoc* tarptautinį teismą siekiant Čėčėnijoje įvykdytų karo nusikaltimų ir nusikaltimų žmonijai kaltininkus patraukti baudžiamojon atsakomybėn;
15. ragina Rusijos valdžios institucijas persvarstyti 1998 m. priimtą terorizmo įstatymą siekiant, kad jis atitiktų Europos Tarybos reikalavimus, ypač atsižvelgti į galias ir atsakomybę tų asmenų, kurie imasi priemonių prieš terorizmą;
16. ragina Komisiją ištirti, ar humanitarinė pagalba, kurią ji suteikė Šiaurės Kaukazo regionui, iš tiesų pasiekė tuos žmones, kuriems jos reikia, ir įvertinti šios paramos veiksmingumą;
17. nerimauja dėl pranešimų apie administracinę ir teisminę kai kurių Čėčėnijoje veikiančių NVO persekiojimą, kuris yra didesnio proceso dalis, kelianti grėsmę žodžio ir asociacijų Rusijos Federacijoje laisvei, ir ragina Rusijos valdžios institucijas sustabdyti šį persekiojimą;
18. pabrėžia, kad stiprios ir nepriklausomos žmogaus teisių gynimo organizacijos sustiprins demokratinį procesą ir kovą su nebaudžiamumu Čėčėnijos Respublikoje, ir ragina Rusiją užtikrinti nepriklausomą žiniasklaidą, tarptautinių ir vietos humanitarinių organizacijų

veiklą ir tai, kad žmogaus teisių stebėtojai galės vykti į Čėėėniją ir gaus visą įmanomą paramą ir jiems būtų užtikrintos saugios darbo sąlygos;

19. kviečia panaikinti visus kaltinimus Stanislavui Dmitrijevskiui ir kviečia Rusijos valdžios institucijas gerbti žiniasklaidos ir žurnalistų laisvę;
20. apgailestauja, kad įstatymo projektui, kuriuo bus sustiprinta Rusijos NVO kontrolė, be kliūčių pritarė abu parlamento rūmai ir nebuvo visiškai atsižvelgta į Europos Tarybos rekomendacijas, kurias ji šiuo klausimu išdėstė savo negalutinėje nuomonėje; tikisi, kad prezidentas V. Putinas, prieš pasirašydamas įstatymo projektą, dar galės užtikrinti, kad projektas visiškai atitiktų Europos Tarybos rekomendacijas ir būtų aiškiai skirtas užkirsti kelią persekioti NVO aktyvistus Rusijoje;
21. todėl ragina Tarybą ir Komisiją iš visų jėgų stengtis skatinti plėsti ir vienyti stiprią, gyvybingą, nepriklausomą ir tikrą pilietinę visuomenę Rusijoje – pagrindinį ir būtiną veikiančios demokratijos elementą;
22. paveda pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, valstybių narių parlamentams ir vyriausybėms, Rusijos Federacijos Vyriausybei ir Parlamentui ir Europos Tarybai.